

TEADUSNÕUKOGU ISTUNGI PROTOKOLL

Akadeemia tee 23, Tallinn

04. detsember 2018.a nr 4

Algus 11.00, lõpp 13.20

Juhataja: Martti Raidal

Protokollija: Kristian Sülluste

Osa võtsid TN liikmed: Olesja Bondarenko, Els Heinsalu, Andi Hektor, Dan Huvonen, Mario Kadastik, Anne Kahru, Kristjan Kannike, Kaja Kasemets, Marco Kirm, Tuuli Käämbre, Urmas Nagel, Martti Raidal, Indrek Reile, Toomas Rõõm, Raivo Stern, Kristian Sülluste, Renno Veinthal, Toomas Välimäe.

Puudus: Aleksander Rebane.

Lisatud registreerimisleht.

Päevakord:

1. Direktori kokkuvõtte vahepealsetest arengutest.
2. KBFI strateegia dialoogis Haridus- ja Teadusministeeriumiga.
3. Riigi teaduspreemia kandidaatide esitamine.
4. Teadusnõukogu 2019.a tööplaani kinnitamine.
5. Kohalalgatatud küsimuste arutelu.

Martti Raidal: kuna Renno Veinthal hilineb mõned minutid, siis ettepanek oleks tõsta päevakorra kaks esimest arutelupunkti järjekorras kolmandaks ja neljandaks ning alustada teaduspreemiate punktiga.

Kohalalgatatud küsimustena arutatakse Eesti Noorte Teaduste Akadeemia kandidaatide küsimusi, algatuse Eesti Teaduskoda initsiatiivi ja ETAg'i grandikonkursi tulemeid.

Muid ettepanekuid päevakorra täiendamiseks pole. Päevakord kinnitatakse ühehäälselt.

1. Riigi teaduspreemia kandidaatide esitamine.

Riigi 2019. a teaduspreemiate kandidaatide nimetamisel on ettepanek esitada sel aastal silmapaistva teadustöö eest teaduspreemia kandidaatideks keemia ja molekulaarbioloogia valdkonnas Tuuli Käämbre, täppisteaduste valdkonnas uurimisrühm koosseisus Andi Hektor, Gert Hütsi, Kristjan Kannike, Luca Marzola, Martti Raidal ja Hardi Veermäe ning geo- ja bioteaduste valdkonnas Olesja Bondarenko.

Pikaajalise tulemusliku teadus- ja arendustöö kategoorias ja murrangulise teadustulemuse kategoorias sel aastal ettepanekuid kandidaatide seadmiseks pole.

OTSUS: kinnitada teaduspreemia kandidaatide esitamine vastavalt otsusele nr 12 (ühehäälselt).

2. Teadusnõukogu 2019.a tööplaani kinnitamine.

Tööplaanis on märgitud nõukogu korralised istungid kord kvartalis ja peamised regulaarsed teemad, mis tuleval aastal päevakorras on.

OTSUS: kinnitada teadusnõukogu 2019.a tööplan vastavalt otsusele nr 13 (ühehäälselt).

3. Direktori kokkuvõtte vahepealsetest arengutest.

Urmas Nagel: KBFI on koostanud analüüsi ja esitanud taotluse ministeeriumile infrastruktuurikulude katmise toetamiseks ning teinud ettepaneku menetluses oleva kõrgharidusseaduse eelnõu täiendamiseks, et seadusesse toodaks sisse tegevustoetuse võimalus avalik-õiguslikele teadusasutustele.

Martti Raidal: kõrgharidusseadustiku muutmise eesmärk oli lihtsustada seadusandlust ja viia teaduse ja kõrghariduse funktsioneerimine sarnastele alustele. See oli hea põhimõte, kuid muudatus, millega tegevustoetusest taganeti, on viinud olukorrani, kus seadusest on kaotatud kõik institutsionaalsed finantsinstrumendid peale baasfinantseerimise. Viimane peab katma kõikvõimalikud tegevuskulud. Esitasime kultuurikomisjonile parandusettepaneku, et seadusesse viidaks sisse avalik-õiguslike teadusasutuste tegevustoetus.

Renno Veinthal: kas kulutuurikomisjon on kujundanud seisukoha?

Martti Raidal: seaduseelnõu praeguses sõnastuses satuvad löögi alla avalik-õiguslikud teadusasutused, kaasaarvatud ülikoolid. Kohtunud on riigikogu fraktsioonidega, et olukorda selgitada ja toetust küsida. Tagasiside on mõistev ja põhimõtteline toetus on olemas, kuid poliitilises plaanis sõltub kõik kultuurikomisjoni esimehe seisukohast. Selleks, et täiendus seadusesse tehtaks, on vaja ülikoolide toetust ettepanekule. Muudatus on vajalik ka jätkusuutlikuks teadustegevuseks ülikoolides.

Urmas Nagel: ehitusleping maja renoveerimistöodeks on sõlmitud. Hetkel koostatakse tööprojekti. Suuremad tööd algavad kevadel. Oluline osa ehitusprojekti kaasfinantseerimisest on olemas ja eelarves planeeritud. Siiski on vaja leida veel 2019. aastal lisavahendeid suurusjärgus 600 tuh. eurot. Eelarve koostamist on alustatud ja tehtud on analüüsid projektide ja töögruppide tasemel. Järgmise aasta infrastruktuurikulude eelarve tõuseb natuke projektide üldkululõivust laekuva tulu ja baasfinantseerimise tõusust tingituna, kuid täpselt kui palju, seda veel ei tea. Kuna järgneval paaril aastal ei saa üldkulude eelarvest teha plaanilisi parandusi, maksta kaasfinantseeringuid ega finantseerida töökohti, siis sellest analüüsist lähtudes on ministeeriumile tehtud ka põhjendatud esildis KBFI infrastruktuurikulude riigieelarveliseks finantseerimiseks.

Informatsioon võetakse teadmiseks.

4. KBFI strateegia dialoogis Haridus- ja Teadusministeeriumiga.

Martti Raidal: KBFI on ainuke teadusasutus Eestis, mis ei saa riikliku finantseeringuna mingisugustki toetust oma põhitegevuseks. Diskussioonis ministeeriumiga ei ole jutt muutunud viimase rohkem kui kümne aasta jooksul. Põhjendused on erinevad, kuid HTMi seisukohad KBFI finantseerimise küsimustes on alati eitavad.

Hiljuti võttis KBFI juriidilist konsultatsiooni ja selgitas, mida selles olukorras üldse teha saaks. Kehtiva TAKSi järgi võiksime saada infrastruktuuri toetust, kuid kuna see on HTMi kaalutusotsusega määratav, siis KBFI pole seda saanud. Baasfinantseerimise valemi muutmine, kus paljude autoritega artiklite osakaal korrutatakse koefitsiendiga 0.3, puudutab kolme erandiga ainult KBFI teadusartikleid. Vastavasisulise teabenõudega on informatsioon HTMist küsitud. Järgmisel aastal lõpevad IUT-d. Kehtivas seadusandluses on institutsionaalsete uurimisteamade 85% garantii. Nagu näha on aluseid võimalikeks

lahenditeks mitmeid. Juriidiliste lahenduste leidmise protsess on algatatud ja KBFI seisab oma õiguste eest.

Urmas Nagel: KBFI on kirjutanud ministerruumile selgitusi ja taotlusi. Ministerruumi vastustest sõltub, mis juhtuma hakkab.

Martti Raidal: uue aasta alguses toimub KBFI juhtkonna kohtumine ministerruumi kantsleri Tea Varrakuga ja võimalik, et ka teiste HTMi juhtidega. Päevakorras on KBFI jätkusuutliku rahastuse küsimused. Selleks, et arutelu saaks toimuda konstruktiivselt, otsustati mõlemapoolselt lähtuda neljast põhimõttest: 1) aruteludele ei võeta kaasa mineviku taaka, 2) ei süüdistata vastaspoolt, 3) vaadatakse tulevikku positiivselt ja 4) tehakse teostatavaid tulevikuplaane. Tulevik näitab, mis sellest arutelust sünnib, kuid KBFI jaoks peame otsustama, mis hetkest tõmmata punane joon, millest üle ei minda. Tundub, et KBFI jaoks oleks vastuvõetamatuks punaseks jooneks HTMi seisukoht, et KBFI ei peagi saama riikliku tegevustoetust oma infrastruktuuri kulude katteks ja põhikirjaliste tegevuste läbiviimiseks.

Renno Veinthal: mis küsimust antud juhul teadusnõukogu otsustama peaks?

Martti Raidal: teadusnõukogu arutab strateegiat, kuidas dialoogiga edasi minna ja laiemas plaanis seda, kuidas jätkata KBFI majandamist. Selge on see, et praegune olukord on jätkusuutmatu ja ministerruumi poolt KBFI rahastamise küsimusi sisuliselt ignoreeritakse. See olukord peab muutuma. KBFI peab kujundama konkreetsed seisukohad, mida ootame ministerruumilt ja kuidas minna edasi, kui vastuseid ja lahendusi ei tule.

Renno Veinthal: konstruktiivselt aruteluks ministerruumiga oleks hea, kui oleks uuendatud ja sisustatud ka KBFI visioon ja ülesanded - näiteks arengukava kontekstis.

Urmas Nagel: KBFI ülesanded on koostatud kompaktsel kujul ja edastatud ametliku kirjana ka ministerruumile. KBFI arengukava uuendamise küsimus on olnud aruteluks ka siin teadusnõukogus. Selle koostamine on jäänud tahaplaanile seoses ühinemisanalüüside läbiviimisega sel aastal. Arengukava läbitöötamine ja kinnitamine võetakse tööplaanis.

5. Kohalalgatatud küsimuste arutelu.

Andi Hektor: loodud on teadlaste ühendus Eesti Teaduskoda, mille eesmärk on tegutseda ja juhtida tähelepanu teaduspõhisema ühiskonna, poliitika ja majanduse teemadele Eestis. Kel soovi, saab ühendusega liituda. Hetkel on Teaduskoda koostamas avalikku pöördumist teaduse rahastamise teemal.

Martti Raidal: Eesti Noorte Teadlaste Akadeemia uusi kandidaate esitatakse kuni 09.12. KBFI võiks asutusena toetada kaaskirjaga meie noorte teadlaste esitatud kandidatuure. Hetkel KBFI teadlastest kandideerivad Olesja Bondarenko, Mario Kadastik ja Indrek Reile. KBFI teadusnõukogu nimel teeme toetusavalduse noortele teadlastele, kes oma kandidatuur tõstatavad.

Marco Kirm: ETAgil personaalsete ja rühmagrantide viimane voor tõi välja selged probleemkohad seoses projektitaotluste edukuse ja jaotusega. Probleemi üks pool on see, et raha on vähe, kuid teine pool on endiselt see, kuidas hindamine on korraldatud. Kõik seotud osapooled (nii korraldajad, hindajad ja hinnatavad) peaksid toimunud hindamisprotsessi läbi analüüsima ja vältima esile kerkinud karisid järgnevatel aastatel. Ainult aus kvaliteedipõhine tagab Eesti teaduse edu tulevikus.

Informatsioon võetakse teadmiseks.

Nõukogu esimees

Martti Raidal

Teadussekretär/protokollija

Kristian Sülluste